

نگاه



آیا فقه کنونی آسیب‌های اجتماعی را درمان می‌کند؟

فقیه در مانگر و سلامت جامعه

■ مهدی زارعی نائی

یکی از مشکلات و مسائلی که جوامع مختلف در هر عصری با اشکال مختلف با آن روبه‌رو می‌شوند، موضوع آسیب‌های اجتماعی است. آسیب‌های اجتماعی در نگاه عام به هر مسئله اجتماعی که در آن اجتماع بد و ناپسند شناخته می‌شود، اطلاق می‌شود. همانند حاشیه‌نشینی، طلاق، تکدی‌گری و…

از نگاه تخصصی، آسیب اجتماعی عبارت است از موضوعی که با گسترده‌گی به فضای جامعه صدمه وارد کند و در اجتماع نمود داشته باشد.

برای پاسخگویی به این دسته‌زا مسائل حتماً نیازمند ایجاد یک نظام اندیشه‌ای به‌روز و کار آمد هستیم. مثلاً برای فردی که درگیر یک بیمار ملاحظه نشود نه صرفاً مجرم. مسلماً این بدان معنا نیست که در رویکرد درمانی فقه با مجازات‌ها و حدود شرعی مخالف باشیم، بلکه سخن آن است که با توجه به ظرفیت فقه باید کنار مجازات‌ها و حدود، راهکار درمانی و پیشگیری نیز ارائه شود.

در نگاه اسلامی، ما احیای یک نفر را احیای کل جامعه می‌دانیم و نیازی نیست که هنجاری در جامعه فرایگیر شود تا بعد به سمت درمان آن رفت، بلکه اگر فردی درگیر آن باشد، اسلام نجات آن فرد را وظیفه خود می‌داند. حوزه آسیب‌های اجتماعی به دلیل گستردگی و پیچیدگی مسائل آن نیازمند دو گونه مطالعه و بررسی است. یک مطالعه و نگاه از بالا به مسئله و دیگری از زوون مسئله به آن. این دوگانگی مطالعه به دلیل آن است که گاهی بسیاری از آسیب‌های اجتماعی از نگاه بالا ریشه در یک حوزه و موضوع اصلی

آسیب‌های اجتماعی

آسیب‌های اجتماعی ۸۸۴۹۸۷۱

نقش‌های روی بازو، اعلام استقلال یا اعلان جنگ؟!

نگاهی به ابعاد فردی و اجتماعی خالکوبی و تتو



درخشانی در پی ندارد و رد تتو همچنان باقی بر آن می‌ماند و همین باعث دردسر بیشتری برای فرد می‌شود.

■ **خالکوبی برای خودنمایی!**

در مورد اینکه فرد برای انجام خالکوبی چه انگیزه‌هایی در سر دارد، موارد متفاوتی مطرح شده است. همان‌طور که پیش‌تر مطرح شد، در سال‌های پیشین پدیده خالکوبی اغلب در قشر خلافکار دیده می‌شد و یکی از تقریحات کسانی که در حبس بودند، زدن خالکوبی برای هم‌بندان خود بود و هنگام خروج از زندان فرد با نشان‌های جدید از آن جابیهون می‌امدا هنوز هم در برخی مناطق جرم‌خیز

جامعه این مسئله بیشتر در میان پسران دیده می‌شود. به دلیل اینکه این افراد هرگز نتوانسته‌اند از طریق مثبتی مانند کار، تحصیل، هنر و ورزش خود را مطرح کنند. در نتیجه از این طریق خودنمایی می‌کنند و با این کار برای حتی مدتی کوتاه هم که شده، توجه دیگران را به خود جلب می‌کنند. علاوه بر این، در این مناطق نزاع‌های خیابانی و جفاوکشی بیشتر است و همین باعث ایجاد جای زخم روی بدن می‌شود. افراد برای پوشاندن جای زخم‌های قبلی خود، از خالکوبی‌های وسیع استفاده می‌کنند تا این زخم‌های چاقو دیده نشود. این افراد خالکوبی‌های درشت و وسیع را انتخاب می‌کنند تا اعلام کنند از نگاه‌های منفی

دیگران هراسی ندارند و قضاوت‌های دیگران برایشان مهم نیست. اگر به پیشینه جنودگی این افراد نگاه کنیم، اغلب خانواده‌هایی را می‌بینیم که بسیار سختگیر بوده‌اند و همیشه کودکان خود را تحت فشار گذاشته‌اند و به آنها آزادی کافی نداده‌اند. در نتیجه این کودکان که حالا به جوانانی مستقل تبدیل شده‌اند، از طریق خالکوبی اعلام استقلال می‌کنند و خود را از چارچوب خانواده جدا می‌کنند به خصوص این که در اغلب خانواده‌ها با این کار مخالفت می‌شود و فرزندان به نوعی اعلان جنگ می‌کنند.

درد روانی یا اضطراب، دلیلی برای انجام خالکوبی است. افرادی که مبتلا به اختلال شخصیت مرزی یا ضداجتماعی هستند، تتو یا خالکوبی‌های زیادی روی پوست خود دارند آن‌هم به این دلیل که افراد مبتلا به شخصیت مرزی احساس تسلط بر خود و زندگی‌شان ندارند. همین برای آنها درد روانی بسیار شدیدی ایجاد می‌کند

جسمی گر بیناگر این قشر می‌شود، اما طبق شرایطی خاص هر یک از این عوامل می‌تواند تغییر کند. در موقعیت‌های اقتصادی و اجتماعی نیز احساس وابستگی در زنان طلاق تماش‌چیان بی‌گناهی هستند که در به یاری از طرف خانواده پدر یا برادر و دیگر بستگان خواهد داشت.

از سویی مرد راحت‌تر قادر به فراهم کردن شرایط قابل قبول اقتصادی و اجتماعی برای خود بوده‌اماز این گونه نیست و با یک اتفاق ممکن است به راحتی از یاد آید.

واکنش اعضای خانواده و دوستان و آشنایان موجود در آن طبقه یازمی گردد. طلاق در میان طبقات پایین جامعه به علت مشکلات مالی و اقتصادی و همچنین عدم بر خور داری از توان تهیه حداقل امکانات زندگی است. در طبقات متوسط جامعه این نگرش به صورت عوامل فرهنگی بروز می‌کند و فرد را در تضاد با خانواده قرار می‌دهد اما در طبقات بالای جامعه که سبک زندگی متفاوت‌تری دارند، به علت عدم تفاهم اخلاقی است که افراد در سیطره زندگی مشترک قادر به درک و فهم یکدیگر نیستند و هر یک دیگری را مقصر می‌دانند.

طلاق اثرات بسیار مخرب و منفی از خود بر جای می‌گذارد که مهم ترین آن عدم عزت نفس در برابر حسنجسیت و نوع واکنش با موضوع است. برخی مردان، طلاق را به عنوان یک امر ناگهانی در زندگی که موجب رهایی از تنش در برابر مشکلات ناخواسته که گر بیناگر آنها شده می‌دانند و بالعکس اکثر زنان طلاق را نقطه پایان عطف زندگی خود تصور می‌کنند.

تحقیقات محققان و اظهارات صاحب‌نظران این حوزه از تنهایی زنان بعد از طلاق به علاوه ناراحتی‌های جسمی و روانی آنها خبر می‌دهد و مشخص شده که مشکلات روحی و تنهایی بیشتر از تأثیرات مخرب

تا چند سال پیش اگر کسی را می‌دیدید که روی بدن

خود خالکوبی دارد، خیلی زود حدس می‌زدید که آن شخص خلافکار است و یا صد در صد سابقه حبس دارد.

در بین اکثر افراد جامعه سوگیری شدیدی نسبت به این افراد وجود داشته و مردم دیدی منفی نسبت به این

عمل داشتند. امروز ما معیارها به کلی تغییر کرده و هر روز در جامعه شاهد جوانانی هستیم که خالکوبی‌های بزرگ و کوچک در قسمت‌های مختلف بدن خود دارند.

■ **از خالکوبی تا انتقال بیماری**

به طور کل فرآیند خالکوبی به این طریق است که در ابتدا مطابق با شکل دلخواه روی بدن سوراخ‌هایی ایجاد می‌شود و پس از خونریزی قسمت مورد نظر، از طریق پوست جوهر وارد آن قسمت شده و طرح برای همیشه ماندگار می‌شود. در این پروسه استریلزه بودن سرنگ و وسایل مورد استفاده اهمیت فراوانی دارد. چون در شرایطی که فرد در محیط غیر بهداشتی به این کار مبادرت کند، احتمال ابتلا به ایذ، هپاتیت و بیماری‌های پوستی بسیار زیاد است. به همین دلیل افرادی که در بدن خود خالکوبی یا تتو دارند، قادر به اهدای خون و فرآورده‌های خونی نیستند. چون ریسک انتقال بیماری‌های عفونی از این طریق بسیار بالاست.

■ **خالکوبی نکردن به خاطر اهدای خون!**

چندین سال پیش کریستیانو رونالدو، بازیکن مشهور فوتبال اعلام کرد یکی از دلایلی که هرگز خالکوبی نکرده اهدای مرتب خون است، چون در صورت خالکوبی شانس اهدای خون به افراد نیازمند، از دست می‌دهد. نوع و طرحی که برای خالکوبی انتخاب می‌شود بسته به هدف، جنسیت و محل بدن متفاوت است. برای مثال مردان طرح‌های بزرگ با جزئیات زیاد را ترجیح می‌دهند در حالی که زنان عموماً طرح‌های ظریف و کوچک را می‌پسندند.

علاوه بر این زنان قسمت‌هایی از بدن خود را برای خالکوبی

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

شعر

تکدی‌گری وهن حکومت اسلامی است

جامعه اسلامی گدا ندارد



است که گرسنگی از ذلت و خوار شدن در برابر دیگران بهتر است و اینکه شهادت کسی که دست‌گدایی دراز می‌کند، پذیرفته نمی‌شود چرا که این فرد در برابر دیگران دستش را دراز کرده و نفس خود را خوار کرده است و این شاید عاملی شود که در شهادت دادن او نیز اثرگذار باشد و شهادت دروغ بدهد. با چنین رویکردی تکدی‌گری وهن کشور اسلامی ماست.

البته خود روایات نیز استثنائاتی در این زمینه دارند. مثلاً بیچاره‌ای که خونیهایی به گردنش است یا فردی که وام سنگینی به گردن دارد. در این‌ها نیز چیزی که قابل فهم است، این است که انسان برای اینکه زیر دین کسی نباشد،

|| دوشنبه ۲۹ اردیبهشت ۱۳۹۸ | ۱۳ رمضان ۱۴۴۰ |

نقش‌های روی بازو، اعلام استقلال یا اعلان جنگ؟!

■ **تحریک به تتو!**

مد و الگوگیری از افراد مشهور مانند خوانندگان، ورزشکاران و بازیگران باعث شده این مسئله در قشر جوان بیشتر پذیرفته شود و جوانان و نوجوانانی که به دنبال یافتن الگو برای خود هستند، از این اشخاص تقلید کنند. چون اصولاً جامعه این افراد را تشویق و تأیید می‌کند و در نتیجه نوجوان به این نتیجه می‌رسد که هر کاری این قشر از جامعه انجام می‌دهد درست است و او نیز یا این فکر مجوزی برای کار خود پیدا می‌کند. مسئله چشم و هم‌چشمی در مورد تتو کردن نقش بسیار مهمی دارد. به ویژه در میان زنان این قضیه بیشتر به چشم می‌خورد. زمانی که آنها می‌بینند فردی در جمع دوستانه خالکوبی کرده، برای اینکه از او کم نیاورند و خودی نشان دهند، دست به این کار می‌زنند و شاید تتوی بزرگ‌تری روی پوست خود بزنند. در میان نوجوانان به دلیل اینکه مسئله پذیرش در میان همسالان اهمیت زیادی دارد، یکی از دلایل فردی تتو کردن نشان دادن خود و پذیرفته شدن در میان دوستان و همسالان است. چون در این سن هنگامی که فرد تن به کاری نمی‌دهد، دیگر دوستان او را ترسو و یا عقب‌مانده می‌دانند و با مسخره کردن فرد را برای خالکوبی و تتو کردن تحریک می‌کنند.

■ **خودزنی و تتو برای رسیدن به لذت!**

درد روانی یا اضطراب، دلیل دیگری برای انجام خالکوبی است. افرادی که مبتلا به اختلال شخصیت مرزی یا ضداجتماعی هستند، تتو یا خالکوبی‌های زیادی روی پوست خود دارند آن‌هم به این دلیل که افراد مبتلا به شخصیت مرزی احساس تسلط بر خود و زندگی‌شان ندارند.

همین برای آنها درد روانی بسیار شدیدی ایجاد می‌کند. این افراد هنگامی که بسوزن می‌زنند، احساس درد می‌کنند و این درد و سوزش باعث می‌شود درد روانی وحشتناک خود را فراموش کنند به دلیل اینکه در این شرایط آندورفین در بدن آزاد می‌شود. این ماده از جنس مورفین است و باعث می‌شود تکنیکی در بدن و در موضع درد ایجاد شود و باعث رسیدن به این حس آرامش مرتب خودزنی و تتو می‌کند و از آسیب رساندن به خود احساس لذت می‌کند.

دلایل دیگری که می‌توان برای خالکوبی کردن مطرح کرد جاودانه کردن اسم کسانی است که عاشق آنها هستند یا دوست‌شان دارند. پیام‌هایی که نشان‌دهنده تعیض‌های وارده به شخص است، گرفتن توجه و تأیید دیگران، اعلام تنفر از خویش و یا صرفاً مد‌گرایی. در گزارش‌ها آمده است افرادی که در بدن خود خالکوبی، به ویژه خالکوبی‌های وسیع دارند، احتمال مصرف الکل، مواد مخدر و اختلال‌های اضطرابی در آنها بیشتر است. در نتیجه مسئولان و خانواده‌ها باید یکی از اولویت‌های خود را گسترش اعتماد به نفس در کودکان قرار دهند و زمینه‌هایی فراهم کنند که در آن کودکان جامعه توانند به شیوهای مثبت خود را ابراز کنند و از راه‌های منفی و کاذب، در صدد جلب توجه نباشند که در سنین بالاتر دچار آسیب‌های متعددی خواهند شد.

لزوم برنامه‌های آموزشی از سوی آموزش و پرورش به شدت احساس می‌شود. در این بسته‌های آموزشی می‌توان مبنای افزایش اعتماد به نفس دانش آموزان، آشنایی با مضرات خالکوبی و معرفی راه‌های جایگزین برای عرضه کردن خود قرار داد. برای اجرای بسته‌های آموزشی می‌توان از روش‌شناسان کارآموزه استفاده کرد تا به طور منظم موارد آموزشی را در تکت‌ک مدارس اجرا کنند. مزیت این کار صرف‌جویی اقتصادی و پیشگیری از خطرات بعدی است.

❁ **دکتری تخصصی روانشناسی**

را بررسی می‌کنیم تا ببینیم وظیفه حکومت در برابر متکدیان و راهکار رفع این آسیب چیست؟

در روایتی آمده است که امام علی(ع) در زمان حکومت خود از طبقه عبور می‌کردند که به پیرمردی که در حال گدایی بود برخورد کردند. امام فرمودند: این مرد کیست و چرا گدایی می‌کند؟ جواب گفتند: «عصرانی است.» امام(ع) فرمودند: تا آن زمان که قدرت کار کردن داشت از او کار ریشید و اینک که پیر شده و قدرت کار کردن ندارد، از تأمین روزی وی دریغ می‌ورزید؟ از بیت‌المال زندگی او را تأمین کنید.

از این روایت چند نکته برداشت می‌شود. یکی اینکه اصل تکدی‌گری در نگاه دینی مذموم است، چرا که حضرت نسبت به آن واکنش نشان می‌دهند و دیگر اینکه فرد چه در زمانی که می‌تواند کار کند و چه در زمانی که از کار افتاده است حق گدایی کردن ندارد. چون در زمانی که می‌تواند کاری کند، باید کار کرده و دست‌نیاز برابر دیگری دراز نکند و در زمان از کار افتادگی وظیفه حکومت است که زندگی او را تأمین کند.

در این زمان این حاکمیت است که باید به دنبال رفع تکدی‌گری بوده و با آن مقابله کند. در این زمان این حاکمیت است که باید در این امر وارد شده و مداخله کند. به علاوه اینکه حکومت‌ها باید فارغ از اینکه بداند دین و مذهب با گرایش‌های سیاسی فرد چیست، برای امنیت خاطر شهروندان، تکدی‌گران را تأمین کرده و اجازه ندهند که زیبایی چهره شهر به دلیل حضور آنها به هم خورده و متکدیان باعث به خطر افتادن امنیت روانی جامعه شوند. پس بهتر است در مسائل اجتماعی ابتدا به دنبال پیشگیری رفته و از بروز آسیب‌های آن جلوگیری کنیم.